

OBČANSKÁ VÝCHOVA – 7. ROČNÍK

Pravidla:

- výsledná známka bude tvořena známkou z *aktualit, minutek, písemek, activity, domácích úkolů, kompetenční známky a sešitu*
- mou povinností je si vést sešit
- když chybím, tak si dopíšu učivo
- **zápisy a úkoly mi nepíší rodiče/sourozenci**
- veškeré pracovní listy a materiály si lepím do sešitu
- sešit bude na konci pololetí zkontrolován a oznámkován
- v případě vyrušování/nekázně v hodině se stávám dobrovolníkem na zkoušení (i opakovaně)
- pravidelné zapomínání sešitu/učebnice bude zohledněno v kompetenční známce

Naše učebnice:

Obsah

I. KAM PATŘÍM	3
Já a dospívání	3
Vývojové etapy	3
Dospívání neboli puberta	4
Člověk jako osobnost.....	7
Žijeme ve společnosti lidí	10
Sociální skupiny	10
Řešení názorového střetu.....	11
Ve školních lavicích.....	12
Komunikace	13
Asertivita, agresivita, pasivita.....	16
Pravidla chování	17
II. JÁ A SPOLEČENSKÝ SYSTÉM	21
Česká republika	21
Vlastenectví	23
Žijí s námi.....	25
Lidská práva	27
Základní lidská práva	27
Listina základních práv a svobod v ČR	27
Zvláštní lidská práva	29
Právo znamená i povinnost	29
Porušování lidských práv	29
Předsudky	29
Rasismus a xenofobie, diskriminace.....	30
Náboženská nesnášenlivost a antisemitismus	34
Kde se můžeme domáhat lidských práv	36
Postihy za porušování lidských práv	36
III. JÁ A OKOLNÍ SVĚT.....	37
Historická tradice.....	37
Kultura a umění	38
Kultura	38
Umění	41
Kultura v našem životě	44

Kulturní bohatství	46
Problémy modré planety.....	49

I. KAM PATŘÍM

Já a dospívání

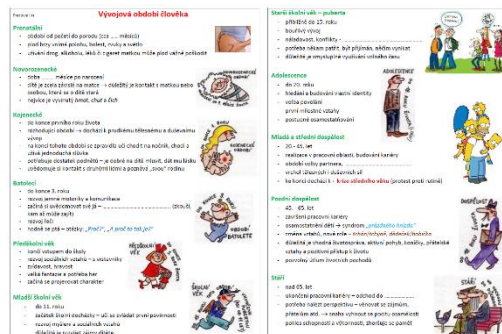
Vývojové etapy

Lidský život rozdělujeme do **vývojových etap**. Žádnou životní etapu nemůžeme přeskocit nebo obejít. V každé nás čekají určité změny ve vývoji i způsobu života.

Viz. pracovní list

Zápis je v pracovním listu – verze k tisku je v: **Bakaláři – Dokumenty**

- nalepit pracovní list do sešitu

obrázky zdroj: https://is.muni.cz/do/fil/Pracoviste/PU/pripravka/VYVOJOVA_PSYCHOLOGIE_pripnavny_kurz.pdf

Téma k četbě

..

Dospívání neboli puberta

Období, ve kterém se právě nacházíme, se nazývá **puberta**. Začíná mezi 11.-13. rokem, zhruba do 15. roku. Všichni nedospíváme stejně rychle. Puberta začíná dříve u dívek než u chlapců.

Během puberty dochází ke změnám:

A) Biologické změny

- *vrozené*
- souvisejí se zachováním života
- růst kostí, růst ochlupení, růst vousů, mutace, růst prsou, první menstruace, zaoblování boků, rozšiřování ramen, první poluce, zvětšování pohlavních orgánů, rozvoj sexuality

B) Psychické změny

- duševní změny, týkají se lidské duše
- typické pro člověka
- projevují se v našem myšlení a chování
- střídání nálad (zlost X radost), agresivita, podrážděnost, apatie, únava, fantazie, charakter, sebepoznání, sebekritika, svědomí, temperament, inteligence

C) Sociální změny

- týkají se vztahů mezi lidmi ve společnosti
- soutěživost, spolupráce, období druhého vzdoru, odmítání, tolerance, osamostatňování, způsob oblékání, vůdcovství v partě, nápodoba vzorů, empatie (vcítění se)

zdroj: <https://vysocina.rozhlas.cz/jiri-herzan-a-puberta-7149575>

Životospráva v pubertě

- důležitý spánek 8-10 hodin
- dostatek pohybu střídaný s odpočinkem
- zdravá a vyvážená strava
- dostatek tekutin – neslazené vody

Poruchy příjmu potravy

- rizikem v pubertě jsou přehnané diety, které se týkají hlavně dívek, ale čím dál více i chlapců

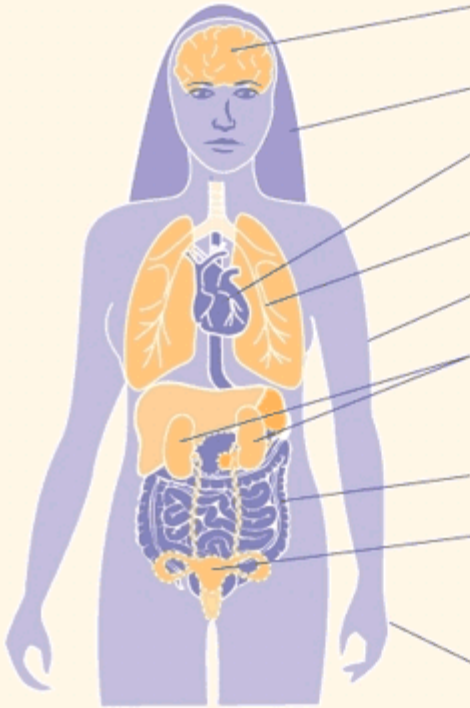
- **mentální anorexie**

- duševní nemoc
- extrémní hladovění

- **bulimie**

- záchvatovité přejídání a následné vyvolání zvracení

Jak anorexie napadá celé mé tělo

Mozek a nervová soustava zdroj: <http://hubneme-a-zhubneme.blogspot.com/2012/11/anorexie-bulimie-uz-nestaci.html>
potíže se soustředěním, strach z růstu hmotnosti, smutek, vznětlivost, náladovost, horší se paměť, přebytek inteligence

Vlasy
slábnou, lámou se, padají

Srdce
nízký krevní tlak, zpomalený tep, bušení na hrudi, selhání srdeční činnosti

Krev
anemie (chudokrevnost), zvýšený cholesterol, snížené množství draslíku (vede k srdečním poruchám)

Svaly a klouby
ochablé svaly, oteklé klouby

Ledviny
ledvinové kameny, selhání ledvin (z nedostatku tekutin)

Tělesné tekutiny
nedostatek draslíku, hořčiku a sodíku - vede k rozvratu metabolismu

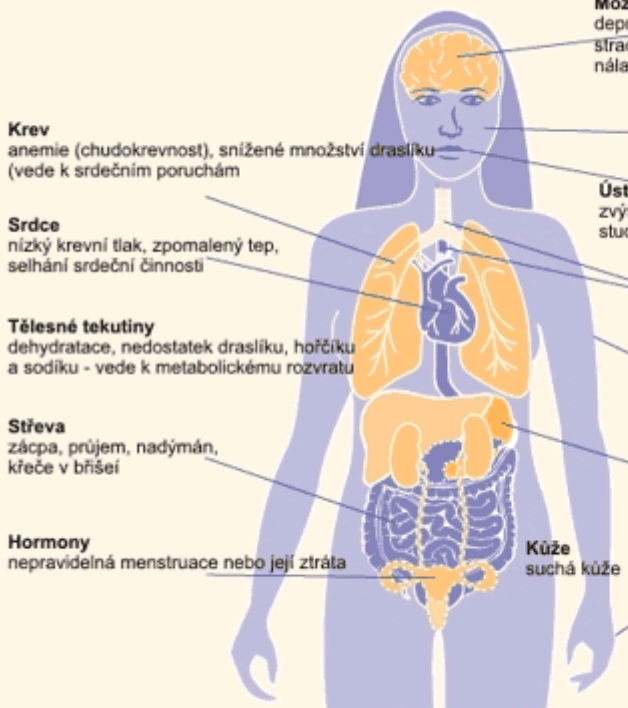
Střeva
zácpa, nadýmání

Hormony
ztráta menstruace, osteoporóza (řidnutí kostí), zpomalení i zastavení tělesného růstu, neplodnost, v případě otěhotnění vysoké riziko potratu, poporodní deprese

Kůže
suchá pleť, snadno se tvoří modřiny, lámavost nehtů, ochlupení po celém těle, pocity chladu

zdroj: <https://www.idealni.cz/nasledky-mentalni-anorexie-a-bulimie/>

Jak bulimie napadá celé mé tělo

Mozek a nervová soustava
deprese, potíže se soustředěním, strach z růstu hmotnosti, úzkosti, závratě, náladovost, nízké sebevědomí, stud

Obličej
oteklé tváře, problémy s pletí

Ústa
zvýšená kazivost zubů, vyšší citlivost na studené a horké, krvácení dásní

Hrdlo a jícen
bolestivé, dráždivé, nebezpečí protržení, zvracení krve

Svaly a klouby
ochablé svaly, oteklé klouby

Žaludek
záňety, vředy, zpomalené trávení, nebezpečí prasknutí při přejedení

Kůže
suchá kůže

Krev
anemie (chudokrevnost), snížené množství draslíku (vede k srdečním poruchám)

Srdce
nízký krevní tlak, zpomalený tep, selhání srdeční činnosti

Tělesné tekutiny
dehydratace, nedostatek draslíku, hořčiku a sodíku - vede k metabolickému rozvratu

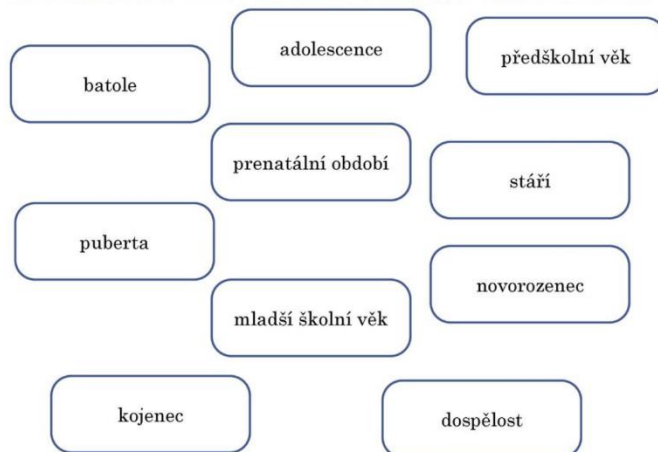
Střeva
zácpa, průjem, nadýmání, křeče v břiše

Hormony
nepravidelná menstruace nebo její ztráta

Kdo hledat ve škole pomoc? – třídní učitel, školní metodik prevence

Opakování

SEŘAĎTE VÝVOJOVÉ FÁZE ČLOVĚKA

Duševní = psychické
Tělesné = fyzické

Člověk jako osobnost

Každý člověk je jedinečná **osobnost** – má své zvláštnosti a vždy se liší od druhých lidí. Odlišujeme se od ostatních svými **tělesnými vlastnostmi** (*barvou vlasů, očí* nebo *tělesnou výškou, ...*).

Lišíme se ale i svými **duševními vlastnostmi**:

- SCHOPNOSTI
- CHARAKTER

A) Schopnosti

= jsou předpokladem pro úspěšné vykonávání nějaké činnosti

- vyvíjejí se učením či výcvikem
- po předcích dědíme určité **vlohy** → pokud se rozvíjejí → vedou ke vzniku **schopností** (*vypěstované vlohy*)

VLOHY = vrozené předpoklady
k nějaké konkrétní činnosti

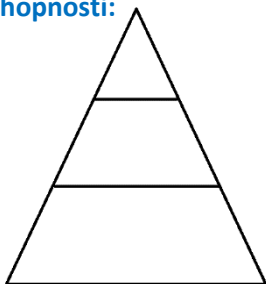
Úkol č. 1.

- Jaké znáš vlohy?

Úkol č. 2. - nakresli si pyramidu a doplň dle četnosti ve společnosti:

- nadání, genialita, talent

Stupně schopnosti:

B) Charakter

= souhrn dobrých a špatných povahových vlastností → POVAHA

- záporné a kladné vlastnosti

Úkol č. 3. - uč. s.9 - vypiš, jak se projevuje charakter k druhým lidem

+ -
+ -

Úkol č. 4. – potrhni **modře** kladné a **červeně** záporné charakterové vlastnosti:

čestný chamtivý rozmazlený ochotný upřímný

pomstychtivý žárlivý milý namyšlený

hrubý marnivý nezištný pečlivý čistotný kamarádský

PAMATUJ: Rozvíjej své kladné vlastnosti a potlačuj ty záporné!!!!!!

Úkol č. 5. - spoj vlastnost s příslušným přirovnáním ke zvířeti.

Je drzý jako ...

Je líný jako ...

Je hbitý jako ...

Je pilný jako ...

Je mazaný jako ...

Je moudrý jako ...

D.Ú. - na každé písmeno svého jména zkus napsat vlastnost, která Tě vystihuje 😊

Příklad: **JOSEF**

J – ješitný

O – obětavý

S – srandista

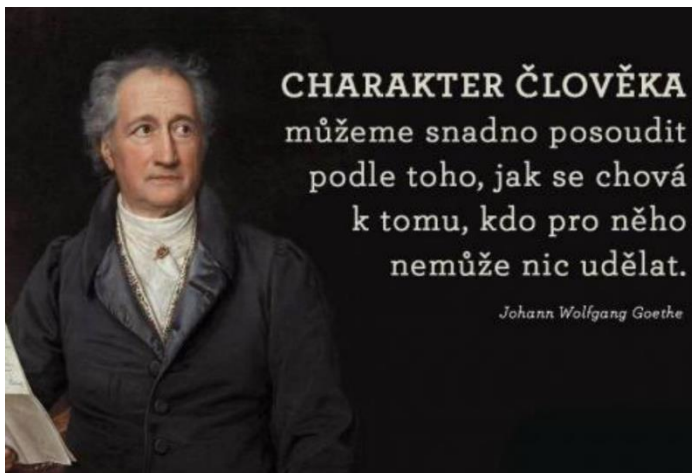
E – energický

SCHOPNOSTI

- * vlastnosti osobnosti, které jsou rozvinuté výcvikem, vzděláním, zkušeností
- * jsou důležité pro kvalitní rozvoj a využití při určitých činnostech - člověk se s nimi nerodí, schopnosti je třeba těmito činnostmi utvrzovat a dále rozvíjet
- * jádrem schopností jsou vrozené **vlohy** – dispozice (nejsou-li rozvíjeny, pak se možnost přetvořit je ve schopnost ztrácí)
- * **VLOHA** = vrozený předpoklad pro vykonávání nějaké mentální nebo senzomotorické činnosti (např. prostorová představivost, hudební sluch), jejich cvičením se vyvíjí schopnosti

zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/2452210/>

zdroj: <https://m.loupak.fun/obrazky/vlastni/639735/>

zdroj: <https://www.facebook.com/RadekKarbonOfficial/posts/24046385062633/>

- o **Charakterní člověk** = člověk, který jedná podle svého „charakteru“ či povahy a ne podle toho, co je právě výhodné, dbá na svou čest, drží slovo a nemění své názory a postoje podle nálad svého okolí, proto se na něj lze spolehnout a spolupracovat s ním, a to zejména v nesnadných nebo dokonce nebezpečných situacích
- o **Člověk bezcharakterní** = řídí se jen vlastním prospěchem

Žijeme ve společnosti lidí

Sociální skupiny

- Člověk jako **tvor společenský** vytváří **společenské skupiny**.

společenské = sociální

Sociální skupina = spojení min. dvou lidí, kteří mají *společné cíle, hodnoty a zájmy*...

V jednotlivých soc. skupinách získáváme **základní návyky potřebné pro život ve společnosti**.

Sociální skupiny členíme:

A. Podle velikosti

- **Malé** – členové se znají – rodina, *třída*
- **Velké** – členové se osobně neznají – národ, *žáci školy*

B. Podle členství

- **Dobrovolné** – neformální (*rodina, parta vrstevníků*) - vytváří se spontánně, členové mají vlastní pravidla
- **Povinné** – formální (*školní třída, pracovní kolektiv*) - zde platí pevně stanovená pravidla

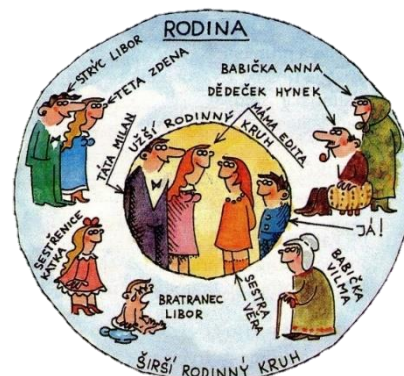
C. Podle přístupu

- **Otevřená** (*zájmový kroužek*) – členem se může stát kdokoliv
- **Uzavřená** (*sekta*) – členem se stane jen někdo

Nejdůležitější sociální skupiny

- **Rodina**
 - první společenská skupina, do které se po narození začleníme

- poskytuje nám pocit bezpečí, lásku, učí nás určitému způsobu života a chování, zajišťuje naše potřeby

Vzpomeň si na funkce rodiny!

• Kamarádká skupina (parta vrstevníků)

- ze skupiny vrstevníků si vybíráme ty, se kterými si nejlépe rozumíme → stanou se našimi **kamarády**
- s kamarádkou skupinou se scházíme – při sportu, v kroužcích ...
- při výběru skupiny kamarádů musíme být opatrní...Proč?

-
-
-

← Úkol č.1.- vypiš si – uč. s. 12

- Co svědčí o skutečném projevu kamarádství?

-
-
-

← Úkol č.2.- splň úkol na konci - vypiš si - uč. s. 12

• Školní třída

- zde se setkáváme s prvními *povinnostmi* a pravidly závaznými pro všechny, s prvními úspěchy i neúspěchy
- seznamujeme se s novými lidmi a učíme se s nimi vycházet

Řešení názorového střetu

- v každé sociální skupině dochází k neshodám, které mohou přerůst v konflikty
- měli bychom se naučit řešit konflikty dohodou a hledat přijatelný kompromis

Pamatuj! - důležitá je vzájemná **tolerance** (snášlivost)

Úkol č.3. - nakresli si z uč. s. 13

Schéma názorového střetu:

Ve školních lavicích

- škola nás nejen **vzdělává**, ale i **vychovává**
- formuje naši osobnost, získáváme v ní **vědomosti** a **dovednosti**, které budeme využívat po celý život
- v dnešní době je potřeba se stále učit novým věcem, a proto **nikdy naše učení neskončí a bude trvat po celý život!**

Povinná školní docházka = zákonem stanovená povinnost navštěvovat školu. V ČR trvá 9 let a začíná ve věku 6 let (možný odklad)

Pracovní list

obrázek zdroj: <https://zsp-hornildec.cz/2018/08/zahajeni-skolního-roku/>

Zápis je v pracovním listu – verze k tisku je v: Bakaláři – Dokumenty

Úkoly:

- obštíhnout a nalepit do sešitu

Desatero správného učení
1. Vytvořte si k učení co nejvhodnější podmínky. Ať se učíte v pokoji u stolu, v posteli nebo v přírodě, vždy se pokuste, aby kolem vás byl pořádek a klid. Zkuste omezit vln, co by vás mohlo rušit (třítel mobil, ukažte ho tak, abyste na něj nevadili, vypněte počítač). Učte se za dostatečného světla ve vyvětraném pokoji, se svým oblíbeným nápojem po ruce.
2. Chodte včas spát, ať načerpáte energii pro fungování svého mozku i těla v novém dni. Pokud se ráno budete nevyspaní, zkuste si jít lehnout dřívě.
3. Pořádkte si dít a začněte plánovat (předejete tím učení na poslední chvíli), pamatujte na to, že náš mozek není bezedný a že ve stresu se často vykytuje "okna". Rozdělte si den na čas, kdy se věnujete svým povinnostem, a na čas pro vaši zábavu. Snažte se plně věnovat učení v době, kdy jste zvyklí se učit. A rozjedte to, když je čas na zábavu.
4. Začněte se učit už ve škole, sledováním výkladu a vlastní aktivitou při vyučování – to ovšem předpokládá, že nebudete ve škole příliš chybět! Pokud vás na látce něco zaujme, zptejte se učitele na detaily. Zájem o předmět nebo konkrétní věc, která s předmětem souvisí, je to nejlepší plus pro vás.
5. Zapište si výklad vždy do sešitu do přehledných poznámek, jasně strukturovaných.
6. Naučte se správně pracovat s textem v učebnici nebo knize. Naučte se používat učebnici jako doplněk ke svým poznámkám v sešitu. Umění rychle se pracovat s textem a pochopit obsah je dovednost, která vám bude velmi usnadňovat život v budoucnu.
7. Učte se v kratších časových blocích cca 45 min – 1 hod, mezi jednotlivými předměty dbejte krátké přestávk, během kterých se můžete např. pomoci s úklidem doma, poslat si hádku, zatelefonovat, poslat smi, smlst něco malého.
8. Opakujte si získané poznatky, nejlépe hned ten den, kdy bylo učivo ve škole vyloženo (předejete tím rychlému zapomenutí). Pokud to nejde třetí den, zkuste si projít látku co nejdříve.
9. „Můj smí“ často nefunguje, naučte se chít!-) Ve většině případů stačí opravdu 20min učení denně, abyste se vyhnuli špatným známám. Nejlepší odměna, kterou můžete dostat je ta, co si dte sami sobě.
10. Učte se s kamarádem, kamarádkou a vzájemně se zkoušejte a opakujte si nahlas. Zkuste si učení udělat zábavným (můžete zkustit, kdo si toho zapamatuje víc a vymyslí nejpřekvapivější otázku na druhého).

Komunikace

Komunikace – z lat. *communicare*
a znamená sdílet, radit se

= slouží k dorozumívání mezi lidmi, k předávání informací, vzájemnému poznání, vytváření mezilidských vztahů

Dělí se:

A. Verbální (slovní) komunikace

- dorozumívání prostřednictvím *mluvených* nebo *psaných slov*
- typickým příkladem je rozhovor (dialog)

B. Neverbální (mimoslovní) komunikace

- komunikace beze slov, např: *pohybem těla, poklepáním na rameno, výrazem obličeje*

Ke **zvláštním formám komunikace** řadíme:

- znaková řeč pro neslyšící
- slepecké Braillovo písmo
- morseovka
- prstová abeceda

D.Ú. - vyhledej na internetu více informací o zvláštních druzích komunikace

Pracovní list:

Neverbální komunikace

- **mimika** – výrazy obličeje
- **oční kontakt**
- **podávání rukou**
- **gesta** – pohyb rukou

Další druhy:

- **proxemika** – vzdálenost komunikujících
- **haptika** – komunikace dotykem
- **posturika** – postoj/držení celého těla

A co ještě „promlouvá“ o nás beze slov

- oděv, obuv, upravenost
- účes, nehty
- vůně
- jak jíme,

Způsoby (druhy) komunikace

obrázky zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/2950069/>; <https://docplayer.cz/4179702-Psychologie-mezilidskych-vztahu-neverbalni-komunikace.html>

verbální

- prostřednictvím slov
- řečí, písmem

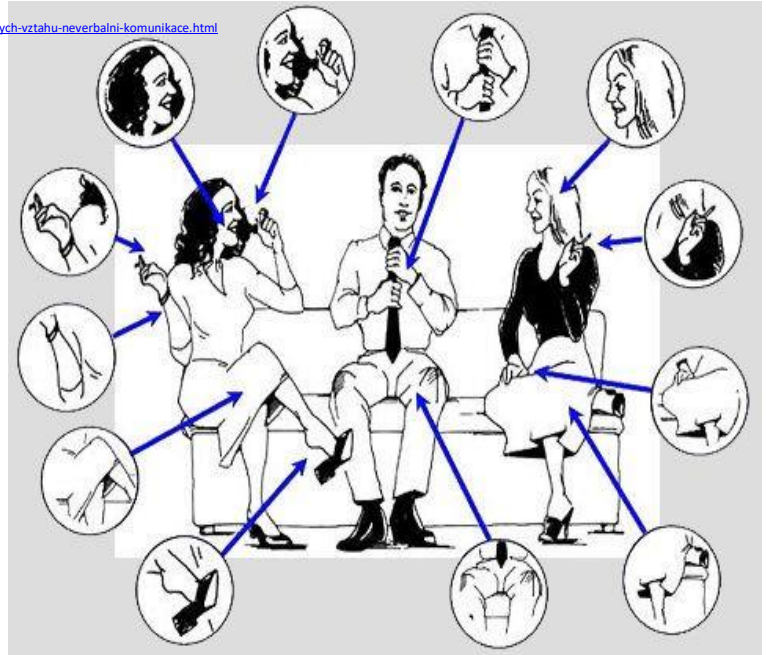

neverbální

- dorozumívání beze slov

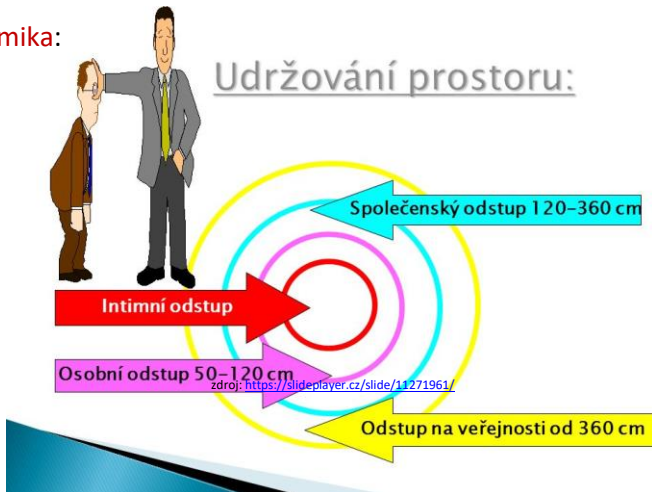

zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/2950069/>; <https://slideplayer.cz/slide/11495677/>

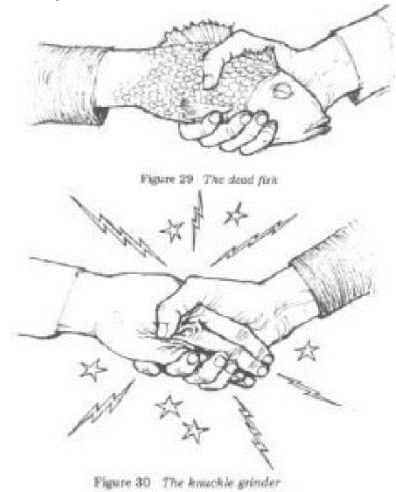

zdroj: https://moodle.czu.cz/scorms/kps/SCORM/SKR/UT/Sekce_2/resources/03_01_Slozky_neverbalni_komunikace.htm

Proxemika:

Haptika

zdroj: https://is.muni.cz/el/med/jaro2020/MPSP081/99254941/Komunikace_a_asertivita.pdf

Posturika

Gesta značící hodnocení a rozhodování

Mimika

obojí zdroj: https://old.massumavsko.cz/files/articles_files/PREZENTACE%81%20A%20KOMUNIKACE%81%20DOVEDNOSTI%20-%20FINAL%20ITISKI.pdf

 USMĚVAVÝ	 VESELÝ	 ŠIBALSKÝ
 SMUTNÝ	 UPLAKANÝ	 UNAVENÝ
 ROZČILENÝ	 NAŠTVANÝ	 ZNECHUCENÝ
 PŘEKVAPENÝ	 VYLEKANÝ	

zdroj: <https://www.tichezprav.cz/mimika/>

zdroj: <http://www.vedeme.cz/pro-vedeni/radost-z-vedeni/332-mimika.html>

Asertivita, agresivita, pasivita

- na neshody a konflikty lidé reagují různě:
 - agresivně
 - asertivně
 - pasivně

zdroj: <https://www.zeny50.cz/inpage/asertivita/>

Pasivita – netečnost, nečinnost, plachost

Agresivita – útočnost, dobyvačnost, snaha napadat jiné

Asertivita – sebeprosazování, sebevědomí, troufalost

Pracovní list

- nalep si do sešitu

Agresivní jednání – agresivně jednající člověk se prosazuje na úkor druhých, nedbá na jejich práva a oprávněné požadavky. Ponižuje je a sráží sebedůvěru ostatních lidí. Někdy dosáhne svého, ale ostatní k němu mívají záporný vztah a zpravidla mu oplácejí stejnou mincí

Pasivní jednání – pasivně jednající člověk nedokáže jasně sdělit své potřeby a přání. Zároveň je bezbranný vůči požadavkům druhých lidí. Chybí mu jistota v jednání a trápí ho, že se nedokáže přiměřeně uplatnit

Asertivní jednání – asertivně jednající člověk dokáže přesně a jasně definovat, o co mu jde, jak situaci vidí, co si o ní myslí a jak ji prožívá. Má kladný postoj k druhým lidem a přiměřeně sebevědomí. Chová se sebejistě a zároveň respektuje druhé a ctí jejich důstojnost. Jeho vystupování je klidné, celkově působí uvolněným dojmem

**Vooty je ASERTIVNÍ!
Bud' jako Vooty!**

zdroj:

<https://www.facebook.com/paradenskecentrumvut/photos/kurz-asertivitaterm%C3%ADn-31102019-900-1600m%C3%ADsto-purky%C5%88ova-464118-612-00-brno-m%C3%ADstno/2613896288668939/>

Pravidla chování

Žijeme ve společnosti lidí, a proto si musíme osvojit **pravidla**, která v ní platí.

Rozlišujeme 3 typy pravidel chování:

1. **právní normy (zákony)**
2. **morální pravidla**
3. **společenská pravidla**

• PRÁVNÍ NORMY (ZÁKONY)

- psané právní normy se nazývají **zákony**
- stanovují, co člověk **musí dělat** a co **nesmí**
- porušení zákonů může být trestné – viníka vyšetřuje **policie** a trest vyměřují **soudy**
- každá společnost se řídí vlastními pravidly
- zákony se ve společnosti obměňují a „*neznalost zákona neomlouvá*“

Morálka – z lat. *moralitas* =
správné chování

• MORÁLNÍ PRAVIDLA

- vznikají přirozeně jako **nepsaná pravidla**
- říkají nám, že nemáme hledět jen na svůj prospěch, ale brát ohled i na ostatní
- při porušení nás netrestá policie a soudy, ale je to otázka jen našeho **svědomí** případně opovržení společnosti

Morálka = souhrn mravních zásad a názorů na to, co je *dobré* a co *zlé*

Osobní morálka = každý člověk určitým způsobem vnímá dobro a zlo. Měli bychom se k druhým lidem chovat **taktně**, **ohleduplně** a s **úctou**.

„*Chovej se k druhým tak,
jak chceš, aby se oni chovali
k tobě.*“

• SPOLEČENSKÁ PRAVIDLA

- neboli **etiketa**
- soubor *psaných i nepsaných pravidel* společenského styku v různých životních situacích
- porušení těchto pravidel není trestné

Úkol č.1: Jaká znáš společenská pravidla?

.....

D.Ú. - z učebnice si vypiš smysl nejdůležitějších společenských pravidel:

- Zdravení a podávání ruky ← z uč. s. 20 si nakresli obrázek
- Čestné místo
- Představování se
- Při hovoru
- Chování na veřejnosti
- Návštěva kulturních podniků

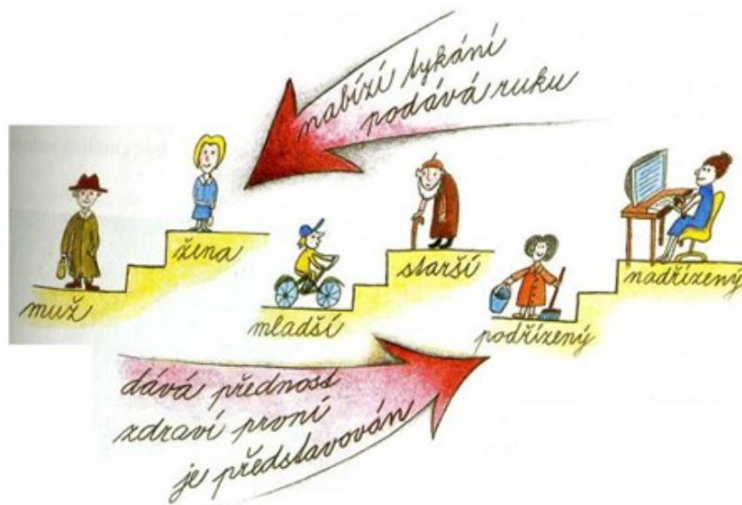
Na známky!!

Úkol č.2: Vysvětli následující slovní spojení:

- slon v porcelánu -
- hulvát -
- šaty dělají člověka -

VIDEO:

- společenská etika - <https://www.youtube.com/watch?v=ocVpv9Wbufs&list=PLA351425B4BD562D2>

SPOLEČENSKÁ PRAVIDLA

- vznikla z morálních pravidel
- **etiketa**
- soubor psaných i nepsaných pravidel společenského styku v různých životních situacích
- vymezují, co je správné a co nesprávné, co vhodné a co ne
- porušení není trestné, když někdo poruší pravidla společenského chování = **FAUX PAS**
- **druhy:**
 - konvence** – ustálený způsob jednání nebo společenské pravidlo
 - zvyky a obyčeje** – lidé dlouho opakují určité jednání, až se stane závazným, **návyk X zlozvyk**
 - normy slušného chování**

zdroj: <https://slideplayer.com/slide/11630797/>

- Slon v porcelánu Člověk nemotorný, neohrabaný, nechovající se dle společenských pravidel
- hulvát Člověk chovající se nevybíravě, problematicky, zejména nevhodně vůči ženám
- šaty dělají člověka Mimo jiné podle stylu oblečení můžeme alespoň předběžně poznat, o jakého člověka jde. Na první pohled vidíme právě styl oblékání.

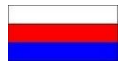
zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/2301767/>

II. JÁ A SPOLEČENSKÝ SYSTÉM

Česká republika

- vznikla jako samostatný stát **1.1.1993**
- ČR je *svrchovaný, demokratický a právní* stát
- podle **Ústavy ČR** je moc ve státě rozdělena na 3 složky:
 -
 -
 -

zdroj: <https://vlast.cz/historicke-zeme-a-kraje/>

Úkol: Vzpomeň si na loňský rok a vypiš 3 složky moci ve státě

zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Poslaneck%C3%A1_sn%C4%9Bmovna_Parlamentu_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky

Moc zákonodárná

- vytváří a schvaluje zákony
- reprezentuje jí **PARLAMENT ČR** – má 2 části:
 - Poslanecká sněmovna
 - Senát

Moc výkonná

- spravuje a řídí stát
- reprezentuje jí:
 - **VLÁDA**
 - řídí zemi a prosazuje zákony
 - tvoří jí předseda vlády (**premiér**) a ministři
 - **PREZIDENT**

Moc soudní

- řeší spory, rozhodují o právech a povinnostech, vynášejí tresty
- reprezentují ji **SOUDY**

Úkol: z uč. s. 25 si nakresli obrázek

- Systém volby a jmenování představitelů moci zákonodárné, výkonné a soudní

PREZIDENT

- nejvyšší představitel státu
- v ČR ho volí občané
- funkční období je na 5 let a může být zvolen 2x za sebou

Základní povinnosti prezidenta:

- vrchní velitel ozbrojených sil
- podepisuje zákony, případně je vrací k novému projednávání
- reprezentuje stát v zahraničí a při oficiálních návštěvách
- uděluje státní vyznamenání

Úkol: nalep si do sešitu pracovní list a s pomocí učebnice doplň funkční období + z výkladu během hodiny si vyplň zajímavosti o jednotlivých prezidentech

Pracovní list **Naši prezidenti**

Úkol č. 1: Doplň iniciály prezidentů do tabulky a důležité informace k jednotlivým jménům

Václav Havel
Antonín Zápotocký
Edvard Beneš (předválečné období)
Gustáv Husák
Klement Gottwald
Václav Klaus
Ludvík Svoboda
T.G. Masaryk
Antonín Novotný
Edvard Beneš (poválečné období)
Emil Hácha
Miloš Zeman
Petr Pavel

1918- 1935	1935- 1938	1938- 1945	1945- 1948	1948- 1953	1953- 1957	1957- 1968	1968- 1975	1975- 1989	1989- 2003	2003- 2013	2013- 2023

Vlastenectví

Vlastenectví = citový a kladný vztah ke státu, vlasti, rodné zemi, ve které žijeme.

Také je to kladný vztah k naší historii, tradicím, kultuře, udržování národních tradic, národní hrdost.

Vlastenectví se projevuje:

- úctou či respektem ke státním symbolům – např. **dopiš**
- úctou k určitým místům – např. **dopiš**
- úctou k významným osobám – např. **dopiš**
- připomenutím si důležitých výročí našeho státu

Úkol č. 1.: v uč. s. 30 najdi odpověď na otázku:

Kdy se začal používat pojem vlastenectví? Proč?

.....

!!! K vlastenectví nepatří projevy nepřátelství a nenávisti spojené s násilím vůči lidem jiných národností nebo ras!!!! Všichni jsme si rovni

Úkol č. 2.: Vypiš min. 5 osobností z historie či současnosti, kterých si vážíš? Svůj výběr zdůvodni.

4.1 Naše vlast

VLAST = NAŠE DOMOVY, MĚSTA A VESNICE
 = LIDÉ, KTERÍ JSOU NÁM BLÍŽÍ
 = NAŠE ZEMĚ, JEJÍ KULTURNÍ A PŘÍRODNÍ KRÁSY
 = MATEŘSKÝ JAZYK
 = SPOLEČNÁ HISTORIE

vlast **stát**
vlastenectví
národ

Dokážete vysvětlit vlastními slovy, co se skrývá pod těmito pojmy?

vlast = stát, ve kterém se člověk zpravidla narodil, byl v něm vychováván, má v něm příbuzné a přátelé a má k němu citové vazby
národ = skupina lidí, kterou spojují zejména tyto znaky: jazyk, kultura a zvyky (tradice), způsob života
stát = území vymezené státními hranicemi, v jednom státě může žít více národů

Autor: Mgr. Eva Zralá

esf evropský sociální fond ČR evropská unie MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

zdroj: Mgr. Eva Zralá - <https://www.zsnastrani.cz/index.php?type=Post&id=358>

4.2 Co již víme o naší vlasti?

Z historie naší vlasti
 praotec Čech, Krok a jeho dcery, Bořivoj, Horymír, Šemik, sv. Václav, sv. Ludmila, ...

Vynálezy
 ruchadlo - bratřenci Veverkové
 lodní šroub - Josef Ressel
 oblouková lampa - František Křižík
 genetika - Gregor Johann Mendel
 krevní skupiny - Jan Janský

Slavní umělci:
 Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Božena Němcová, Karel Havlíček Borovský, Mikoláš Aleš, Josef Skupa, Ema Destinnová, Karel Čapek, Jaroslav Seifert, ...

Známí sportovci:
 Emil Zátopek, Dominik Hašek, Martina Navrátilová, Jan Železný, Tomáš Rosický, Martina Sáblíková, Jaromír Jágr, ...

Výrobky, významná místa, přírodní útvary
 pilsenské pivo
 automobily Škoda
 české sklo, polodrahokamy
 lázeňství (Karlovy Vary)
 příroda (České Švýcarsko, Moravský kras, Český ráj, ...)
 památky (Praha, ...)

Prague

zdroj: Mgr. Eva Zralá <https://www.zsnastrani.cz/index.php?type=Post&id=358>

Žijí s námi

Na světě žijí různí lidé, kteří se liší **vzhledem** (vzrůstem, barvou kůže, vlasů), **řečí** a **kulturou**. V jednom státě mohou žít kromě hlavního národa i příslušníci několika **národnostních menšin**.

Národnostní menšina (NM) = skupina občanů, která se odlišuje od většinového národa svým etnickým původem, jazykem a kulturou

- v demokratických zemích je NM umožněno udržovat své národní zvyky a tradice!!

Úkol: z uč. s. 29 a 33 zjisti, co je to rasismus

rasismus =

STOP
RACISM

Nejpočetnější NM v ČR jsou:

- Slováci, Poláci, Romové, Němci, Vietnamci, Ukrajinci a Rusové

D.Ú. - uč. s. 28–29 ➡ udělej si výpisky ke každé z národnostních menšin

- **národnostní (etnická) menšina** je společenství občanů žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů
 - společným **etnickým původem**
 - **jazykem**
 - **kulturou**
 - **tradicemi**
- je to tedy každá skupina lidí, která se odlišuje významnými etnickými znaky od většinové společnosti **jazykem, kulturními tradicemi, mentalitou atd.**

zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/2906406/>

Lidská práva

Základní lidská práva

Každý člověk bez ohledu na *národnost, rasu, náboženské přesvědčení* nebo *politickou příslušnost* má svá práva – **ZÁKLADNÍ LIDSKÁ PRÁVA**.

LIDSKÁ PRÁVA = nejdůležitější práva každé lidské bytosti na této planetě a slouží k uspokojení základních lidských potřeb každého člověka

Důležitým obdobím pro vývoj lidských práv byla **Velká francouzská revoluce** v 18. století. V této době byla vydána **Deklarace práv člověka a občana**.

Uzákoněno:

- lidé se rodí a zůstávají svobodnými a rovnými
- svoboda vlastnictví
- právo na bezpečnost
- svoboda spočívá v tom, že každý může činit vše, co neškodí druhému

Po druhé sv. válce v r. **1948** byla přijata **Všeobecná deklarace lidských práv**

Odkaz: https://mzv.gov.cz/file/3156327/Vseobecna_deklarace_lidskych_prav.pdf

Listina základních práv a svobod v ČR

- každý stát na ochranu lidských práv a svobod přijímá vlastní zákony
- v ČR byl přijat dokument – **Listina základních práv a svobod**

Čtyři hlavní oblasti práv a svobod:

1. – př.
2. – př.
3. – př.
4. – př.

Úkol č.1. - z uč. s. 32 si vypíš čtyři hlavní oblasti práv a svobod + 3 příklady práv, které považuješ **TY** za nejdůležitější

The Universal Declaration of HUMAN RIGHTS

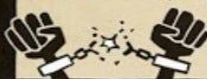
Adopted by the General Assembly of the United Nations in 1948, the Universal Declaration states basic rights and fundamental freedoms to which all human beings are entitled.

WE ARE ALL BORN FREE AND EQUAL

EVERYONE IS ENTITLED TO THESE RIGHTS
NO MATTER YOUR RACE, RELIGION OR NATIONALITY

EVERYONE HAS THE RIGHT TO LIFE, FREEDOM AND SAFETY

No one has the right to hold you in slavery.

You have the right to own property.

No one has the right to torture you.

You have the right to recognition everywhere as a person before the law.

We are all equal before the law and are entitled to equal protection of the law.

You have the right to seek legal help if your rights are violated.

No one has the right to wrongly imprison you or force you to leave your country.

You have the right to a fair and public trial.

Everyone is innocent until **PROVEN** guilty.

You have the right to privacy. No one can interfere with your reputation, family, home or correspondence.

Everyone has the right to belong to a religion.

Freedom of Expression: You have the right to free thought and to voice your opinions to others.

Everyone has the right to gather as a peaceful assembly.

You have the right to help choose and to take part in governing your country, directly or through chosen representatives.

You have the right to social security and are entitled to economic, social and cultural help from your government.

Workers' rights: Every adult has the right to a job, a fair wage and to join a trade union.

You have the right to leisure and rest from work.

Everyone has the right to an adequate standard of living for themselves and their family.

You can travel wherever you want.

You have the right to seek asylum in another country if you are being persecuted in your own country.

Everyone has the right to a nationality.

All adults have the right to marriage and to raise a family.

You have the responsibility to respect the rights of others

NO ONE CAN TAKE AWAY ANY OF YOUR RIGHTS

Everyone has the right to education.

Your intellectual property as an artist or scientist should be protected.

We are all entitled to social order so we can enjoy these rights.

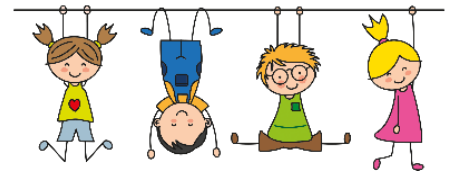

FOR THE FULL VERSION OF THE DECLARATION VISIT UN.ORG/EN/DOCUMENTS/UDHR/

zen pencils.com

zdroj: <https://www.liberties.eu/cz/infographics/vseobecna-deklarace-lidskych-prav/2>

Lidská práva jsou práva, která jsou považována za tak podstatná, že by neměla být omezována a odepřena žádné lidské bytosti na světě, bez ohledu na rasu, pohlaví, národnost, jazyk, náboženské přesvědčení nebo politickou příslušnost.

Zvláštní lidská práva

- existují skupiny lidí či celé národy, které jsou více ohroženy, a proto je potřeba jejich práva **více chránit**
- jsou to:
 - o děti
 - o handicapovaní lidé
 - o národnostní menšiny
 - o lidé různého náboženského vyznání
 - o uprchlíci
 - o staří občané

Právo znamená i povinnost

- každý člověk má nejen **práva**, ale i **povinnosti**
- aby společnost dobře fungovala, musíme všichni dodržovat své povinnosti a práva

povinnost = to, co člověk má nebo musí udělat

Porušování lidských práv

- i když platí **Všeobecná deklarace lidských práv**, jsou lidská práva porušována

Úkol č.2. - vypiš 5 zemí, kde dochází k porušování lidských práv:

.....

**STOP
RACISM**

Předsudky

- k porušování lidských práv často dochází vlivem **předsudků**.

PŘEDSUDEK = posuzování lidí podle toho, co jsme o nich slyšeli nebo co se o nich všeobecně říká, aniž bychom zkoumali pravdivost takového tvrzení

- předsudky získáváme výchovou a kulturou
- předsudky ovlivňují naše vnímání světa
- př. „*blondýny jsou blbé*“ nebo „*špti nosí brýle*“

Úkol č.3. - zamysli se a napiš nějaký další předsudek:

.....

Rasismus a xenofobie, diskriminace

RASISMUS = ponižující nebo agresivní jednání vůči příslušníkům jiné národnosti nebo rasy

- nepřátelské pocity a postoje
- vychází z mylné představy, že lidstvo je rozděleno na odlišné rasy a možné nadřazenosti

XENOFOBIE = strach z něčeho jiného

- chorobný strach z cizinců, ale také z cizího prostředí a neznámých míst
- neúcta k jejich tradicím a kultuře

na základě *předsudků*, *xenofobie* a *rasismu* vzniká

diskriminace – z lat. *discriminare*
= dělat rozdíl

DISKRIMINACE = omezování práv jednotlivců nebo skupin odlišujících se od zbytku společnosti (např. *barvou kůže*)

Úkol č.4. - zamysli se a vypiš příklady rasistického chování v naší zemi

.....
.....
.....

!!!!!! Nezáleží na barvě kůže, národnosti, pohlaví, nebo náboženské víře → VŠICHNI LIDÉ JSOU SI ROVNI A KE VŠEM BYCHOM SE MĚLI CHOVAT TOLERANTNĚ, A TO STEJNÉ OČEKÁVAT I OD NICH!!!!

Tolerance = snášenlivost, schopnost a ochota pochopit druhého, vcítit se do jeho problémů

Americký černoch mohl pít pouze z nádržky s označením „pro barevné“, 1939, Oklahoma

zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Rasismus#/media/Soubor:%22Colored%22_drinking_fountain_from_mid-20th_century_with_african-american_drinking.jpg

Cedule zakazující v 80. l. 20. st. přístup na pláž všem nebílým obyvatelům ve městě Muizenberg, JAR

zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Apartheid#/media/Soubor:Apartheid.jpg>

"Pouze evropské děti" hlásá značka, 1956

zdroj: <https://www.extrastory.cz/en-pro-bile-absurdni-rasisticke-znacky-vam-pripomenou-temnou-minulost-jihoafricke-republiky>

Taxi pro bílé, 1967

zdroj: <https://www.extrastory.cz/en-pro-bile-absurdni-rasisticke-znacky-vam-pripomenou-temnou-minulost-jihoafricke-republiky>

Martin Luther King (1929 – 1968)

- americký baptistický kazatel
- jeden z nejvýznamnějších vůdců afroamerického hnutí za lidská práva
- v 60. letech bojoval za rovná práva pro všechny muže a ženy bez ohledu na barvu pleti

zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/3683202/>

„I have a dream.“

"Sním o tom, že mé čtyři malé děti budou jednoho dne žít v zemi, kde nebudou posuzovány podle barvy své kůže, ale podle kvality charakteru. O tom dnes sním!"

„Sním o tom, že jednoho dne, na jihu v Alabamě, ve státě nechvalně známém svými rasisty a gubernérem, jehož řeč oplývá slovy interpozice a nulifikace, že právě v Alabamě si jednoho dne budou moci malí černí chlapci a dívky podat ruce s bílými dětmi jako bratři a sestry. O tom dnes sním!“

Martin Luther King

zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/I_Have_a_Dream

King při legendárním projevu 28. srpna 1963

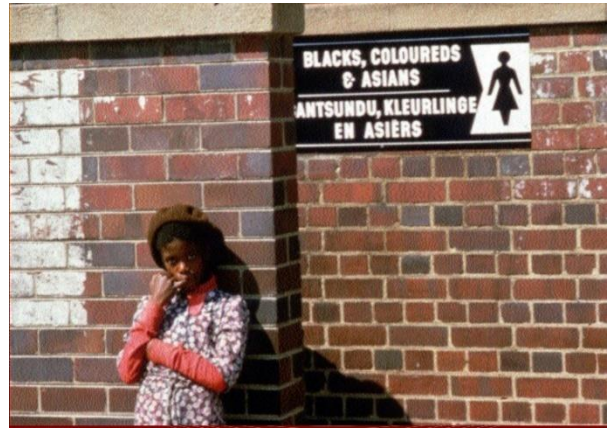
Martin Luther King při přebírání Nobelovy ceny míru

obojí zdroj: <https://www.novinky.cz/veda-skoly/clanek/sen-martina-luthera-kinga-se-pred-50-lety-rozplynul-s-vystrelem-9712>

Video:

- projev „I have a dream“ - <https://www.youtube.com/watch?v=vP4iY1tS3s>
- Slavné dny - 4. 4. 1968 Den vraždy Martina Luthera Kinga - <https://www.slavne-dny.cz/episode/574019/den-vrazdy-martina-luthera-kinga-4-duben>

Apartheid = politika rasové segregace, odděleného soužití obyvatel různých ras. Výraz pochází z afrikánštiny a znamená „oddělení“ či „odloučení“.

zdroj: <https://www.zsmikulovice.cz/file.php?nid=13295&oid=3977240>

V Jihoafrické republice byl apartheid oficiální státní politikou v letech 1948 až 1990. Projevoval se oddělením dopravních prostředků pro bělošské a takzvané barevné obyvatele. Černošské obyvatelstvo nemělo přístup do restaurací, kin, parků, pláží, škol, nemocnic a jiných zařízení a veřejně přístupných míst určených bělochům.

zdroj: <https://www.zsmikulovice.cz/file.php?nid=13295&oid=3977240>

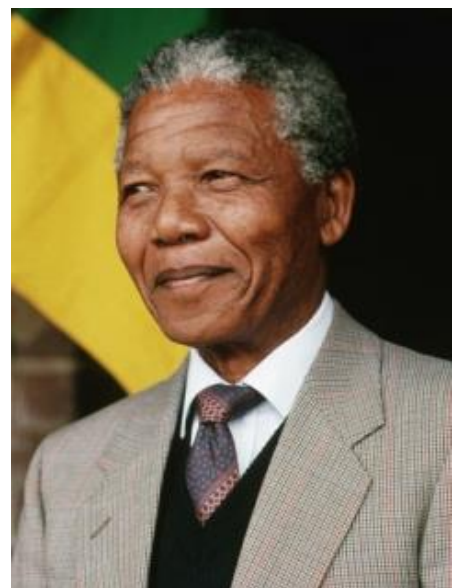
zdroj: <https://www.zsmikulovice.cz/file.php?nid=13295&oid=3977240>

zdroj: <https://www.willy-brandt-biography.com/contemporaries/l-p/mandela-nelson/>

Nelson Mandela

- bývalý prezident Jihoafrické republiky
- bojovník proti apartheidu
- 27 let věznem za své politické názory
- nositel Nobelovy ceny míru
- bojovník za lidská práva

zdroj: <https://retel.cz/blog/nelson-rolihlahla-mandela-1>

Náboženská nesnášenlivost a antisemitismus

Náboženská nesnášenlivost = hodnocení člověka podle jeho náboženského přesvědčení

- je stejně nesmyslná jako rasová nesnášenlivost
- každý má právo věřit v to, co chce a zvolit si víru, která je mu blízká

ANTISEMITISMUS = negativní postoje vůči Židům, které vedly k pronásledování, společenské izolaci a fyzické likvidaci (holocaust za 2. sv. války prováděný Německem)

zdroj: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/antisemitismus-vcera-a-dnes/>

zdroj: <https://science.sciencemag.org/content/363/6422/39.7>

Davidovu hvězdu museli Židé nosit na oblečení

zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/3391174/>

Antisemitismus

- Zvláštní, specifická, nejstarší forma rasismu
- Antisemitismus je nepřátelství nebo předpojatost vůči Židům jako představitelům židovského náboženství, etnické skupině nebo rase
- Trvalá skrytá struktura nepřátelských názorů vůči Židům jako skupině, projevující se jako osobní postoj, v kultuře jako mýty, ideologie, sociální nebo právní diskriminace, politické aktivity a kolektivní či státní násilí proti Židům, jehož výsledkem nebo záměrem je zachování odstupů, vyhnání, nebo zničení Židů jako takových.
- Pojem antisemitismus odkazuje ke všem semitským národům. Ale je používán většinou pro označení nepřátelství vůči Židům

zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/3391174/>

Úkol č.5. - poznáš z uvedených situací projevy lidského chování?

- vytiskni si tabulku nebo si ji opiš do sešitu a přiřaď pojmy do tabulky:

tolerance vlastenectví nacionalismus rasismus xenofobie

<i>„Nechci, aby s námi chodili do školy nějací cizinci.“</i>	
<i>„Mně nevadí žádní cizinci, vždyť záleží pouze na tom, jaký člověk doopravdy je.“</i>	
<i>„Český lid uskutečnil sbírku na stavbu Národního divadla.“</i>	
<i>„Jela bych se podívat do Afriky na safari, ale bydlí tam samí černoši.“</i>	
<i>„Náš národ vysoce převyšuje ostatní národy v kultuře, vědě, znalostech, šikovnosti, prostě ve všem.“</i>	

obrázky zdroj:

- https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C5%A1eobecn%C3%A1_deklarace_lidsk%C3%BDch_pr%C3%A1v#/media/Soubor:Eleanor_Roosevelt_UDHR.jpg
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Deklarace_pr%C3%A1v_%C4%8Dlov%C4%9Bka_a_ob%C4%8Dana
- <https://www.youtube.com/watch?v=xfuz7P5Xy0>
- <https://www.msctyrlstek-zamberk.cz/podminky-pro-deti/>
- <https://tyn.charita.cz/jak-pomahame/senior-sance/>
- https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/rasismus-zs-plynarenska-facebook-nenavistne-komentare_1711162045_dbr
- <https://www.stoplusjednicka.cz/lek-na-rasismus-lek-na-srdce-pry-snizuje-skryte-rasisticke-tendence>
- <http://www.prevence-info.cz/typy-rizikoveho-chovani/xenofobie>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Martin_Luther_King

Kde se můžeme domáhat lidských práv

- jsou-li **lidská práva** porušována, máme možnost požádat o pomoc:
 - soudy
 - sdělovací prostředky
 - Úřad veřejného ochránce lidských práv tzv. **ombudsman** –
.....

DÚ – zjisti jméno
ombudsmana v ČR

Postihy za porušování lidských práv

- porušování lidských práv může být považováno za trestný čin
- **trestný čin** = závažné a společensky škodlivé jednání, porušování zákonů

D.Ú.

- **Otázky** (zapiš do sešitu a najdi odpověď)

1. Můžou být za své trestné činy potrestány děti a mladiství?

..... ← uč. s. 35 – vypiš do sešitu

2. Zamysli se, jak bys trestal pachatele trestných činů Ty!

..... ← zdůvodni a zapiš do sešitu

3. Zjisti a vypiš, jaký je rozdíl mezi ústavní a ochrannou výchovou?

..... ← uč. s. 35 – vypiš do sešitu

III. JÁ A OKOLNÍ SVĚT

Historická tradice

Každý z nás má někde své kořeny. Proto musíme znát minulost své země, její národní tradice i významné osobnosti.

Tradice = národní zvyky a obyčeje → to, co se předává z generace na generaci

zdroj:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ott%25AFv_slovn%C3%ADk_nau%C4%8Dn%C3%BD_-_17_%C4%8Cesk%C3%A9_kroje_-_2.jpg

zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Moravan%C3%A9#/media/Soubor:Moravian_national_costumes.jpg

Kultura a umění

Kultura

Kultura = vše, co člověk přidává k existující přírodě

z lat. *colo/cultus*, což znamenalo *vzdělávat, obdělávat, pěstovat* → vznik slova **kultura**, které vyjadřovalo pěstování nebo vzdělávání ve smyslu šlechtění

- kulturou můžeme nazvat vše, co kdy člověk *vytvořil* nebo *vymyslel*, vše, co je výsledkem lidské činnosti

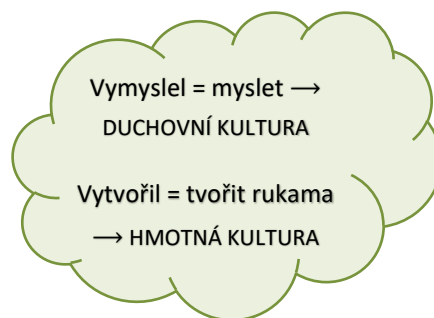
Kulturu dělíme na:

A. Duchovní kultura

- takové lidské výtvořiny, které uspokojují **duchovní potřebu člověka**
- př.: *hudba, věda, ideje, symboly, morálka, právo, náboženství, tradice, jazyky, hodnoty, literatura...*

B. Hmotná kultura

- výtvořiny člověka, které slouží lidem v jejich praktickém životě k uspokojování **materiálních potřeb**
- př.: *prostředky výroby, domy, věci denní potřeby, sochy, obrazy, automobil,*

idea = myšlenka,
nápad

Kultura není vrozená, ale učíme se ji od svých rodičů a okolí. Kultura se předává z generace na generaci (**generační přenos**).

V podobě tzv. **kulturního dědictví** se přenáší jen to, co se osvědčilo a co nové generace považují za potřebné a hodnotné.

Kulturní rozmanitost

← **Úkol č. 1.** - z uč. s. 41 si vypiš, co to je a jak ji chápeme

=

Úkol č. 2. - rozděl do tabulky tyto pojmy:

hřeben, masopust, kniha, tradice, šroubovák, historie, mobilní telefon, stůl, obraz, víra, budova, školní řád, meč, angličtina, zásady slušného chování

Hmotná kultura	Duchovní kultura

ČESKÉ DĚDICTVÍ UNESCO

Seznam světového dědictví UNESCO

Organizace OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu (UNESCO) zahrnuje v seznamu Světového dědictví kulturní a přírodní dědictví UNESCO 107 památek v České republice, a to 78 kulturních a 29 přírodních. Číslo v závorce znamená rok, kdy byla památka zařazena do seznamu.

Kulturní dědictví UNESCO

1. Kutná Hora – historické centrum, chrám sv. Barbory a katedrála Nanebevzetí Panny Marie ve Sedlci (1995)

2. Praha – historické městské centrum (1992)

3. Český Krumlov – historické centrum (1992)

4. Holašovice – vesnická rezervace (1998)

5. Telč – historické centrum (1992)

6. Třebíč – šidovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa (2003)

7. Loučkářství (2016)

8. Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří (2019)

9. Sekolnictví (2010)

10. Litomyšl – zámek a zámecký areál (1999)

11. Hlínecký masopust (2010)

12. Olomouc – sloup Nejsvětější Trojice (2007)

13. Kroměž – zahrady a zámek (1998)

14. Jirův králův (2011)

15. Verbužk (2005)

16. Erno – vila Tugendhat (2002)

17. Ruční výroba vánočních ozdob ze skla – Poniklá (2020)

18. Modrotisk (2016)

19. Národní hřebčín Kladruby nad Labem (2019)

20. Hornická krajina Erzgebirge/Krušnohoří

21. Zdrž nad Sázavou – poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (1994)

22. Lednicko-valtický areál (1996)

zdroj: <https://www.computermidia.cz/obraz-ceske-dedictvi-unesco>

Vymyslel = myslet → DUCHOVNÍ KULTURA
Vytvořil = tvořit (rukama) → HMOTNÁ KULTURA

HMOTNÁ KULTURA

zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/3338792/>

DUCHOVNÍ KULTURA

= všechny hodnoty, které člověk vymyslel a nejsou hmatatelné (rukou)

- Věda
- Zvyky
- Morálka
- Práva
- Náboženství
- Jazyky
- Tradice

zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/3338792/>

AKULTURACE

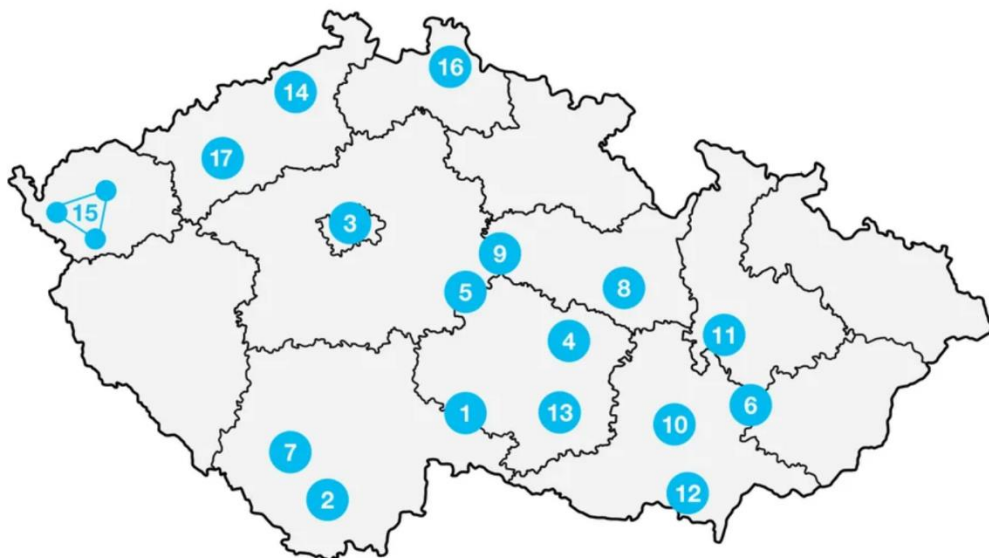
- vzájemné přejímání a splynutí rozdílných kultur
- př. začleňování imigrantů do jiné společnosti – možné výsledky:
 - **asimilace** – přijetí většiny kultury
 - **integrace** – začlenění do většiny kultury s uchováním kultury původní (př. Vietnamci u nás)
 - **separace** – odmítnutí nové kultury a setrvávají pouze na své původní (př. Arabové ve Francii)

ENKULTURACE

- proces přejímání kultury dané společnosti
- nezbytná podmínka pro začlenění do společnosti a fungování v ní
- probíhá od narození do smrti, kdy si jedinec osvojuje prvky kultury, která ho obklopuje
- př. výchova, vzdělání

Kde v ČR najdete památky UNESCO?

- 1 Telč
- 2 Český Krumlov
- 3 Praha
- 4 Žďár nad Sázavou
- 5 Kutná Hora
- 6 Kroměříž
- 7 Holašovice
- 8 Litomyšl
- 9 Kladruby
- 10 Vila Tugendhat
- 11 Olomouc
- 12 Lednicko-valtický areál
- 13 Třebíč
- 14 Krušnohoří
- 15 Lázeňský trojúhelník
- 16 Jizerskohorské bučiny
- 17 Žatec a krajina žateckého chmele

zdroj: https://www.slevomat.cz/magazin/1784-pamatky-unesco-cr?utm_medium=organic&utm_source=google

Umění

- v širším slova smyslu je **kultura** vše, co člověk *vyrobil, vypěstoval*, vše, co člověk přidává, k již existující přírodě
- v užším slova smyslu můžeme kulturu chápat jako *díla s estetickou hodnotou*, tedy **umění**

Umění = lidská činnost, která má za cíl vytvořit **umělecké dílo**

Umělecké dílo by v nás mělo vyvolat **pocit krásna**, obohatit nás o **nové dojmy**.

Funkce umění:

- o **estetická** – umění nám umožňuje prožívat krásu
- o **magická** – původní funkce umění (pravěké rituály pro úspěch lovu a plodnost ženy)
- o **poznávací** – umění zprostředkovává nové informace (např. o cizích krajích, jiných lidech a zvířatech)
- o **komunikativní** – umění nám něco sděluje (příběhy, myšlenky, poselství)

Krásna, krásno

- krásna je **subjektivní** (to, co se líbí mě, se nemusí líbit někomu jinému)
- př. **uved' nějaký příklad**

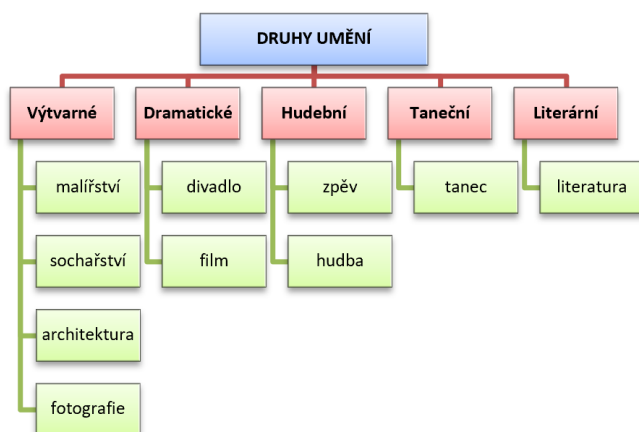

ESTETIKA = věda, která se zabývá krásným, jeho působením na člověka

je těžké stanovit jasná pravidla, co je krásné – *znaky harmonie, řád, jednota v rozmanitosti, souměrnost*

Kýč

- kýč je něco nevkusného, co jen předstírá, že je umění
- podbízáčivý, líbivý výtvarný projev pochybné umělecké hodnoty
- díla okázalá, rušivá
- př. **uved' nějaký příklad**

obrázky zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Mona_Lisa
https://cs.wikipedia.org/wiki/D%C3%ADvka_s_perlou
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Primavera#/media/Soubor:Botticelli-primavera.jpg>
<https://epochaplus.cz/altamira-takhle-vypada-galerie-z-praveke-doby/>

Úkol č. 1. - rozhodni, který obrázek je příkladem **kýče** a **krásy**, a proč?

A

B

C.....

D.....

E

F.....

G

PŮVODNÍ POSLÁNÍ UMĚNÍ

byla **MAGICKÁ FUNKCE**

hliněné sošky a nástěnné malby měly rituální určení

- **LIDÉ JE UCTÍVALI**
- **VĚŘILI, ŽE JIM PŘINESOU PLODNOST SÍLU A DOSTATEK POTRAVY**

<http://www.lidovky.cz/pravek>

zdroj: <https://slideplayer.cz/slide/12395190/>

FUNKCE UMĚNÍ

- **Estetická** (touha po uspokojení naší touhy po kráse)
- **Komunikativní** (umění o něčem vypovídá, je v něm ukryto poselství)
- **Poznávání světa** (skrz umění poznáváme život, cizí kraje, minulé doby ...)

<http://www.egyptology.com/egyptian-art.html>

<http://www.fotoart.cz/rysovy/stale-sipatice/594801-stredovek-umeni-v-ceskych-zemich-evrope.html>

<http://www.picasso.com/rozpuh.html>

DRUHY UMĚNÍ

VÝTVARNÉ

malířství

sochařství

fotografie

architektura

DRAMATICKÉ

divadlo

film

HUDEBNÍ

hudba

zpěv

TANEČNÍ

tanec

LITERÁRNÍ

literatura

zdroj: <http://habermannova-informatika.blogspot.com/2015/05/druhy-umeni.html>

Kultura v našem životě

Zápis je v pracovním listu, verze k tisku je v: Bakaláři – Dokumenty

Úkol č. 1.

1. nalepit pracovní list do sešitu
2. doplnit pracovní list – s pomocí internetu k daným typům kulturních zařízení vypiš konkrétní instituce v Ostravě

např. Divadla – Národní divadlo Moravskoslezské.....

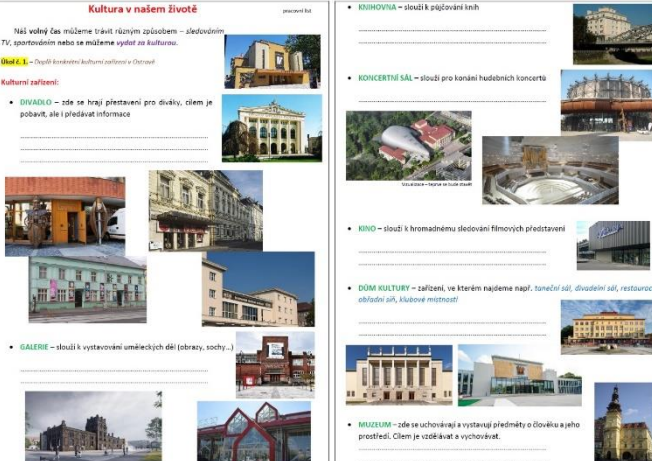
Kultura v našem životě pracovní list

Náš volný čas můžeme trávit různými způsoby – sledováním TV, sportovním nebo se můžeme vydat za kulturou.

Úkol č. 1. – Doplně konkrétní kulturní zařízení v Ostravě.

Kulturní zařízení:

- **DIVADLO** – zde se hraje představení pro diváky, cílem je pobavit, ale i předávat informace
- **KINOVNA** – slouží k půjčování knih
- **KONCERTNÍ SÁL** – slouží pro konání hudebních koncertů
- **KINO** – slouží k hromadnému sledování filmových představení
- **DŮM KULTURY** – zařízení, ve kterém najdeme např. taneční sál, divadelní sál, restaurace, obřadní sál, klubové místnosti
- **GALERIE** – slouží k vystavování uměleckých děl (obrazy, sochy...)
- **MUSEUM** – zde se uchovávají a vystavují předměty o člověku a jeho prostředí. Cílem je vzděávat a vychovávat.

Úkol č. 2. – spolu s internetem za D.Ú. vysvětli pojmy:

☐	Kulturní člověk	-
☐	Vyjít si za kulturou.	-
☐	Zkulturnit se	-
☐	Kulturní barbar	-

„Přežije-li kultura, přežije národ“

Meda Mládková

Kulturní bohatství

Zápis je v pracovním listu, verze k tisku je v: Bakaláři – Dokumenty

Úkoly:

1. nalepit pracovní list do sešitu
2. doplnit pracovní list s učebnicí s. 48–51

The image shows two pages of a worksheet titled "Kulturní bohatství" (Cultural Heritage). The left page contains text, a map of the Czech Republic, and a small illustration of a horse. The right page contains a map of the Czech Republic with a red outline, a list of cultural heritage sites, and a small illustration of a building.

Kulturní bohatství

Pracovní list obsahuje úkoly, které jsou zaměřeny na poznání kulturního dědictví České republiky. Úkoly jsou rozděleny do několika částí:

- 1. Úvodní úkol:** Seznamte se s kulturním dědictvím České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.
- 2. Kulturní bohatství:** Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.

3. Kulturní bohatství: Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.

4. Kulturní bohatství: Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.

5. Kulturní bohatství: Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.

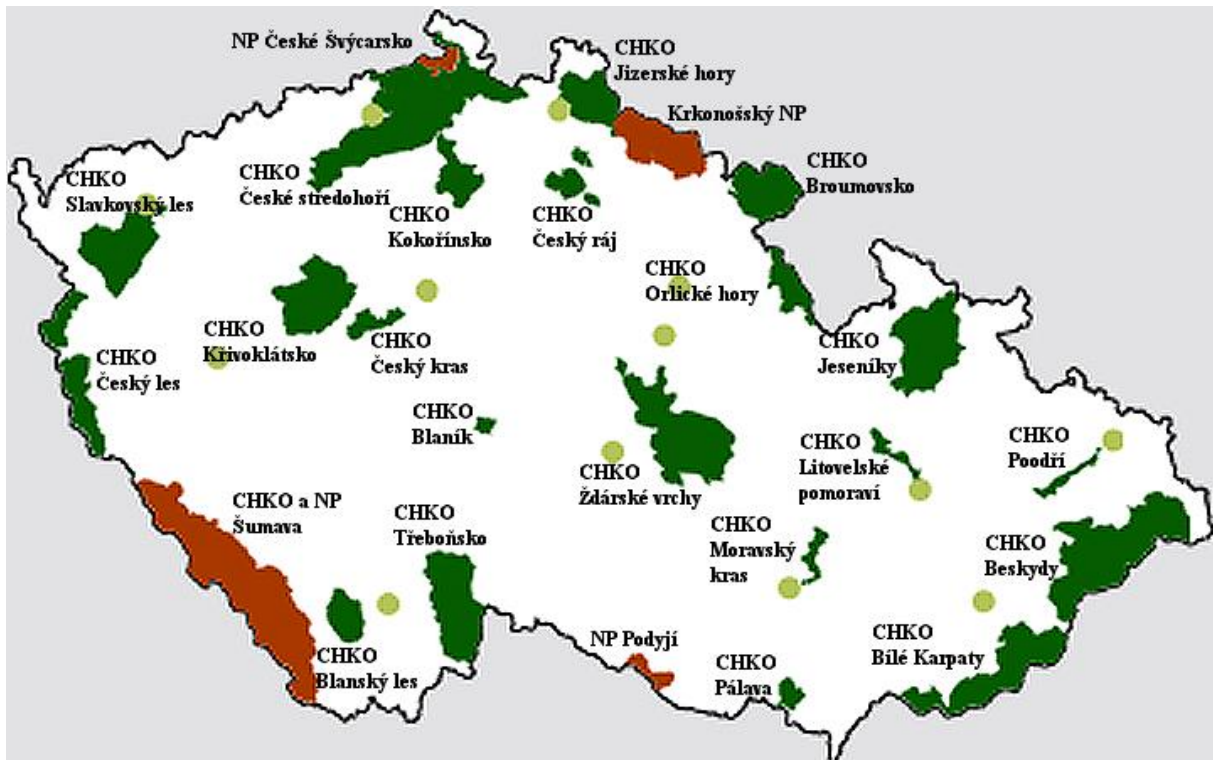
6. Kulturní bohatství: Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.

7. Kulturní bohatství: Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.

8. Kulturní bohatství: Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.

9. Kulturní bohatství: Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.

10. Kulturní bohatství: Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky. Najděte v učebnici s. 48–51 informace o kulturním dědictví České republiky.

zdroj: <http://www.vyukovematerialy.cz/zemak/rocnik9/kraj5.htm>

zdroj: https://www.lidovky.cz/foto/GLU3102fd_pamatky1.jpg

Problémy modré planety

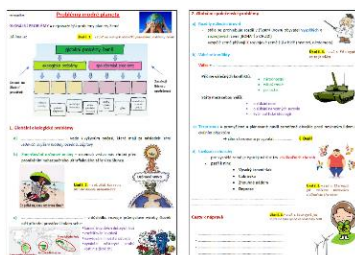
Zápis je v pracovním listu, verze k tisku je v: Bakaláři – Dokumenty

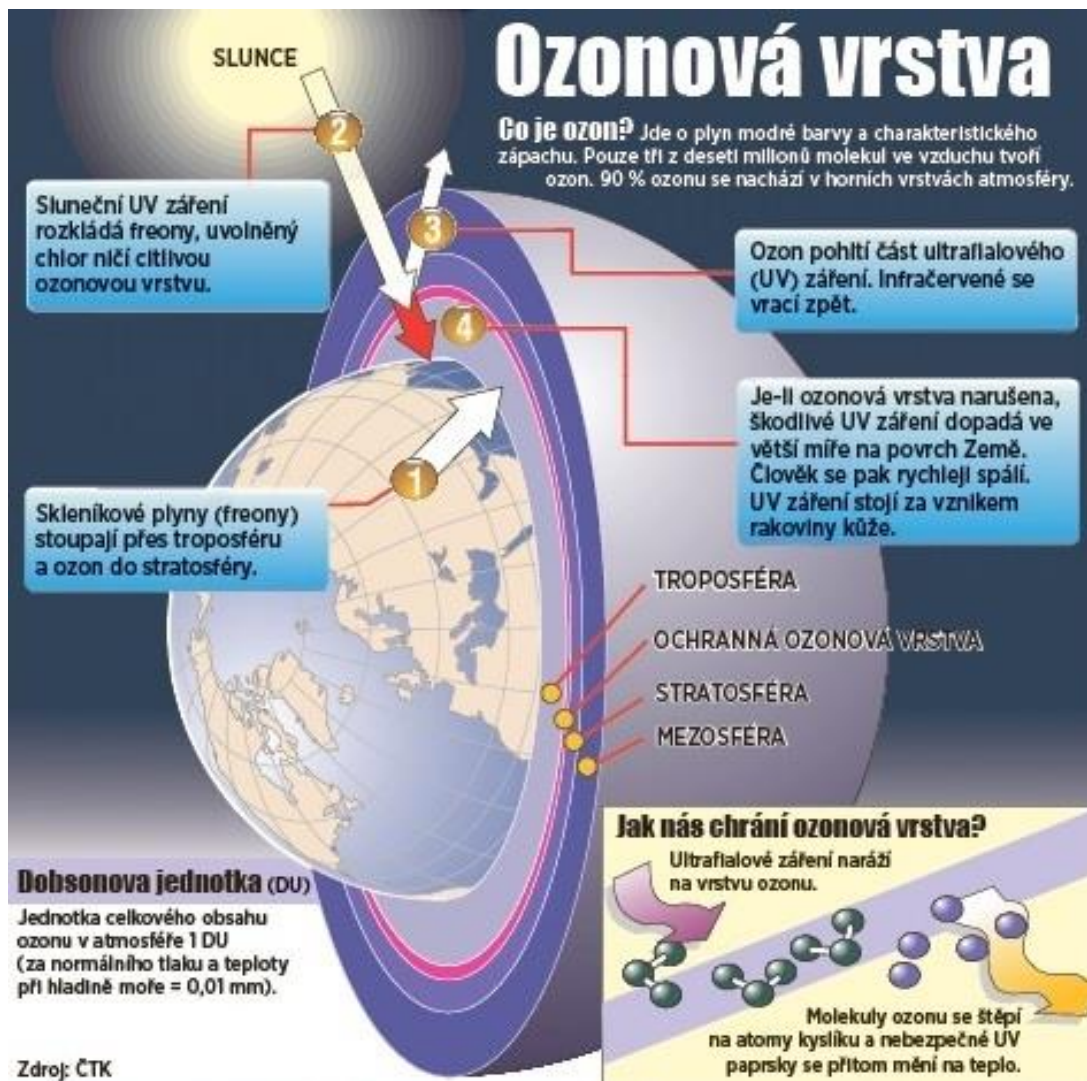
Úkoly:

1. nalepit pracovní list do sešitu
2. doplnit pracovní list s učebnicí s. 52–55

VIDEA:

- Skleníkový efekt - <https://www.youtube.com/watch?v=jLO-6B4efr8>
- Civilizační choroby - https://www.youtube.com/watch?v=k4Z0I_czW88

zdroj: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/313062/ozonova-dira-nad-ceskem-pozor-na-slunce-a-spaleni-jak-se-chronit.html>

TROPICKÉ DEŠTNÉ LESY (TROPICKÝ PÁS, ROVNÍKOVÁ OBLAST)

zdroj: https://www.zshavl.cz/prirodopis/materialy/9/zaklady_ekologie/41_Pr9_multi_destne_lesy_pacestextem/studijni_text.pdf

